

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

MATERIAŁ SZKOLENIOWY Z ZAKRESU BHP
DLA PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH
NA STANOWISKACH ROBOTNICZYCH

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

Spis treści

Wstęp

I. Podstawa prawna

II. Program szkolenia

III. Pytania i odpowiedzi

- Część 1. Wybrane regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy
- Część 2. Postęp w zakresie oceny zagrożeń czynnikami występującymi w procesach pracy oraz w zakresie metod ochrony przed zagrożeniami dla zdrowia i życia pracowników
- Część 3. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe
- Część 4. Zasady postępowania w razie wypadku w czasie pracy i postępowanie w sytuacjach zagrożenia

Wstęp

Nie ulega wątpliwości, że zdrowie i bezpieczeństwo pracowników jest niezbędnym elementem działalności każdego przedsiębiorstwa. W związku z tym, jest ono także chronione przez prawo. Pracodawca mocą prawa jest zobowiązany do ochrony życia i zdrowia w tworzonym miejscu pracy. Ma także obowiązek zapewnienia szkoleń z zakresu bhp w celu zwiększenia bezpieczeństwa pracowników, zmniejszania ryzyka wypadków i ciągłego dbania o polepszenie warunków pracy w przypadku, gdy na danym stanowisku pracy występują czynniki szkodliwe.

Jako pracownik firmy dbającej o bezpieczeństwo i higienę pracy, jesteś objęty nie tylko prawami, ale i obowiązkami w tym zakresie. Każdy pracownik musi zostać przeszkolony w zakresie bhp a następnie zobowiązany jest przestrzegać obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Chociaż nie zawsze zdajesz sobie z tego sprawę, w miejscu pracy jesteś odpowiedzialny za swoje życie i kolegów! W związku z tym, niniejsze materiały szkoleniowe mają posłużyć Ci do zwiększenia swojej wiedzy na temat, a więc i wpłynąć na ochronę Twojego zdrowia w miejscu pracy.

ZADBAJ O SWOJE BEZPIECZEŃSTWO - PRZECZYTAJ UWAŻNIE!

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

I. Podstawa prawna

Materiał szkoleniowy przygotowano na podstawie aktualnych przepisów prawnych dotyczących prawa pracy i rozporządzenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy tj.:

- ✓ Ustawa z 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 r. nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. nr 169, poz. 1650)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 28 maja 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - Dz.U. nr 62, poz. 285 (1 lipca 2005 r. zostanie zastąpione przez rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - Dz.U. nr 180, poz. 1860)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzenia badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. nr 69, poz. 332 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. nr 109, poz. 704 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 stycznia 2009 r. w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz. U. 2009 r., Nr 14, poz. 80)

Przepisy dotyczące stanowiska pracy:

- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz.U. nr 148, poz. 973)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 14 stycznia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy czyszczeniu powierzchni, malowaniu natryskowym i natryskiwaniu cieplnym (Dz.U. nr 16, poz. 156)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 10 maja 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy użytkowaniu wózków jezdniowych z napędem silnikowym (Dz.U. nr 70, poz. 650 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 17 września 1999 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych (Dz.U. nr 80, poz. 912)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych (Dz.U. nr 26, poz. 313 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U. nr 118, poz. 1263)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 27 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz.U. nr 40, poz. 470)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 14 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze obrabiarek do drewna (Dz.U. nr 36, poz. 409)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. nr 191, poz. 1596 z późn. zm.)

Przepisy dotyczące środowiska pracy:

- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz.U. nr 132, poz. 1115)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. nr 217, poz. 1833)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. nr 75, poz. 690 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 11 września 1996 r. w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. nr 121, poz. 571 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 18 grudnia 2002 r. w sprawie warunków sanitarnych i higienicznych w obrocie środkami spożywczymi sprzedawanymi luzem, łatwo psującymi się dietetycznymi środkami spożywczymi, sypkimi i nie opakowanymi środkami spożywczymi oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z tymi środkami spożywczymi (Dz.U. nr 234, poz. 1976)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wymagań higieniczno-sanitarnych zakładów i wymagań dotyczących higieny w procesie produkcji i w obrocie artykułami oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z tymi artykułami (Dz.U. nr 234, poz. 1979)

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”
II. Program szkolenia

Ramowy program szkolenia osób zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przedstawiono w tabeli.

Lp.	Temat szkolenia	Liczba godzin*
1.	Regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem przepisów związanych z wykonywaną pracą.	1.0
2.	Zagrożenia czynnikami występującymi w procesach pracy oraz zasady i metody likwidacji lub ograniczenia oddziaływania tych czynników na pracowników - z uwzględnieniem zmian w technologii, organizacji pracy i stanowisk pracy, stosowania środków ochrony zbiorowej i indywidualnej, wprowadzenia urządzeń, sprzętu i narzędzi pracy.	3.0
3.	Zasady postępowania w razie wypadku w czasie pracy i w sytuacjach zagrożeń (np. pożaru, awarii), w tym zasady udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.	2.0
4.	Okoliczności i przyczyny charakterystycznych dla wykonywanej pracy wypadków przy pracy oraz związana z nimi profilaktyka.	2.0
Razem:		8 godz.

* w godzinach lekcyjnych trwających 45 minut

Szkolenie okresowe osób zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przebiega według następującego *planu szczegółowego szkolenia*:

1. *Regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem przepisów związanych z wykonywaną pracą.*

2. *Zagrożenia czynnikami występującymi w procesach pracy oraz zasady i metody likwidacji lub ograniczenia oddziaływania tych czynników na pracowników - z uwzględnieniem zmian w technologii, organizacji pracy i stanowisk pracy, stosowania środków ochrony zbiorowej i indywidualnej, wprowadzenia urządzeń, sprzętu i narzędzi pracy. W tym zakresie następuje prezentacja:*

- ✓ sposobów identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego,
- ✓ zagrożeń czynnikami chemicznymi oraz pyłami,
- ✓ badanie środowiska pracy,
- ✓ metody eliminacji i ograniczania zagrożeń chemicznych:
 - wyeliminowanie zagrożenia u źródła,
 - zastosowanie systemu kontroli i odprowadzania zanieczyszczonego powietrza,
 - dostosowanie stanowiska pracy do człowieka oraz zastosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych,
 - zastosowanie znaków bezpieczeństwa,
 - stosowanie środków ochrony indywidualnej;
- ✓ zagrożeń czynnikami biologicznymi, a w szczególności:
 - działanie drobnoustrojów na organizm człowieka,
 - drogi wnikania do organizmu człowieka,

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

- kwalifikacja czynników biologicznych do grup ryzyka,
- środki bezpieczeństwa;
- ✓ zagrożeń mechanicznych występujących w danych zakładzie z podziałem na grupy:
 - przemieszczające się maszyny oraz transportowane przedmioty,
 - ruchome elementy mogące powodować m.in. Pochwycenie, wciągnięcie oraz zgniecenie,
 - elementy ostre, wystające, chropowate,
 - elementy spadające,
 - płyny pod ciśnieniem,
 - śliskie, nierówne powierzchnie,
 - ograniczone przestrzenie (dojścia, przejścia, dostępy),
 - położenie stanowiska pracy w odniesieniu do podłoża (praca na wysokości oraz w zagłębieniach);
- ✓ metod stosowanych w ograniczaniu zagrożenia ze strony czynnika mechanicznego:
 - eliminowanie czynników niebezpiecznych,
 - zmniejszanie ich intensywności,
 - zmniejszanie prawdopodobieństwa ich wystąpienia;
- ✓ zagrożeń związanych z promieniowaniem optycznym,
- ✓ metod ochrony i zapobiegania zagrożeniom promieniowaniem optycznym,
- ✓ zagrożeń czynnikami termicznymi i metod ochrony przed nimi,
- ✓ zagrożeń spowodowanych hałasem i metod ochrony przed nimi,
- ✓ sposobów stosowania środków ochrony indywidualnej, a w szczególności:
 - metody doboru środków ochrony indywidualnej,
 - przyczyn zastosowania na ich stanowiskach środków ochrony indywidualnej,
 - sposobów stosowania środków będących na wyposażeniu szkolonych pracowników,
 - ograniczeń w ich stosowaniu,
 - konserwacji środków ochrony indywidualnej.

3. Zasady postępowania w razie wypadku w czasie pracy i w sytuacjach zagrożeń (np. pożaru, awarii), w tym zasady udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Omawia się w tym zakresie zbiór:

- ✓ zasad postępowania w razie wypadku przy pracy,
- ✓ zasad postępowania w sytuacjach zagrożeń (np. pożaru, awarii),
- ✓ zasad udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku,
- ✓ rodzajów gaśnic wraz z ich przeznaczeniem oraz zasadami rozmieszczania.

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

4. Zasady udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Zwraca się szczególną uwagę na:

- ✓ podstawy prawne ratownictwa w wypadkach przy pracy,
- ✓ przygotowanie sprzętu i łączności ratunkowej,
- ✓ wezwanie pomocy na miejsce wypadku,
- ✓ zasady zabezpieczenia miejsca wypadku i ewakuacji poszkodowanych,
- ✓ diagnostykę objawów życiowych ofiar wypadku,
- ✓ problemy związane z urazem wielonarządowym,
- ✓ zapobieganie wstrząsowi pourazowemu,
- ✓ podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku:
 - zranienia,
 - krwotoku,
 - złamania,
 - zwichnięcia,
 - urazu tętniczego,
 - zatrucia chemicznego,
 - porażenia prądem elektrycznym,
 - urazu oka,
 - oparzenia chemicznego i termicznego,
 - odmrożenia i wychłodzenia.

5. Okoliczności i przyczyny charakterystycznych dla wykonywanej pracy wypadków przy pracy oraz związana z nimi profilaktyka, a w tym między innymi:

- ✓ najbardziej charakterystycznych dla wykonywanej przez szkolenych przy pracy i powtarzalnych wypadków przy pracy,
- ✓ wniosków i środków profilaktycznych wynikających z wypadków przy pracy.

III. Pytania i odpowiedzi z zakresu BHP

Część 1

Wybrane regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy

1. Co to jest Kodeks Pracy i co zawiera?

§
Art. 1 KP

Kodeks Pracy stanowi ustawę z dn. 26.06.1974 r., który podlega częstej nowelizacji przepisów w niej zawartych. Kodeks pracy nazywany jest „pracowniczą konstytucją”, gdyż stanowi najważniejszy akt prawa pracy. Zawiera prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy.

2. Jakie akta tworzą prawo wewnątrzzakładowe?

Aktami prawa wewnątrzzakładowego są:

- ✓ układy zbiorowe pracy,
- ✓ statuty,
- ✓ regulaminy pracy,
- ✓ regulaminy wynagradzania.

3. Co nazywamy Regulaminem Pracy?

§
Art. 104 KP

Regulamin pracy jest dokumentem ustalającym organizację i porządek w miejscu pracy, a także określa prawa i obowiązki pracodawców oraz pracowników.

4. Kto ustanawia Regulamin Pracy?

§
Art. 104² KP

Regulamin pracy ustala pracodawca w porozumieniu z zakładową organizacją związkową, a w razie niezgodnienia treści regulaminu pracy w ustalonym przez strony terminie, lub gdy u danego pracodawcy nie działa organizacja związkowa, czyni to sam pracodawca.

5. Co w szczególności ustala Regulamin Pracy?

§
Art. 104¹ KP

W szczególności, zgodnie z art. 104 KP, Regulamin Pracy powinien ustalać:

- ✓ organizację pracy, warunki przebywania na terenie zakładu pracy w czasie pracy i po jej zakończeniu, wyposażenie pracowników w narzędzia i materiały, a także w odzież i obuwie robocze oraz w środki ochrony indywidualnej i higieny osobistej,
- ✓ systemy i rozkłady czasu pracy oraz przyjęte okresy rozliczeniowe czasu pracy,
- ✓ porę nocną,
- ✓ termin, miejsce, czas i częstotliwość wypłaty wynagrodzenia,
- ✓ wykazy prac wzbronionych pracownikom młodocianym oraz kobietom,
- ✓ rodzaje prac i wykaz stanowisk pracy dozwolonych pracownikom młodocianym w celu odbywania przygotowania zawodowego,
- ✓ wykaz lekkich prac dozwolonych pracownikom młodocianym zatrudnionym

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

w innym celu niż przygotowanie zawodowe,

- ✓ obowiązki dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, w tym także sposób informowania pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą,
- ✓ przyjęty u danego pracodawcy sposób potwierdzania przez pracowników przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwienia nieobecności w pracy,
- ✓ informacje o karach stosowanych z tytułu odpowiedzialności porządkowej pracowników.

6. Wymień podstawowe obowiązki pracownika?

§

Art. 100 KP

W myśl art. 100 KP, pracownik obowiązany jest wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami prawa lub umową o pracę. W szczególności pracownik jest zobowiązany:

- ✓ przestrzegać czasu pracy ustalonego w zakładzie pracy,
- ✓ przestrzegać regulaminu pracy i ustalonego w zakładzie pracy porządku,
- ✓ **przestrzegać przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych,**
- ✓ dbać o dobro zakładu pracy, chronić jego mienie oraz zachować w tajemnicy informacje, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę,
- ✓ przestrzegać tajemnicy określonej w odrębnych przepisach,
- ✓ przestrzegać w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego.

7. Jakie są podstawowe obowiązki pracodawcy?

§

Art. 94 KP

Pracodawca zgodnie z art. 94 KP jest obowiązany w szczególności:

- 1) zaznajamiać pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz ich podstawowymi uprawnieniami,
- 2) organizować pracę w sposób zapewniający pełne wykorzystanie czasu pracy, jak również osiąganie przez pracowników, przy wykorzystaniu ich uzdolnień i kwalifikacji, wysokiej wydajności i należytej jakości pracy,
- 3) organizować pracę w sposób zapewniający zmniejszenie uciążliwości pracy, zwłaszcza pracy monotonnej i pracy w ustalonym z góry tempie,
- 4) przeciwdziałać dyskryminacji w zatrudnieniu, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także ze względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy,
- 5) **zapewniać bezpieczne i higieniczne warunki pracy oraz prowadzić systematyczne szkolenie pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,**
- 6) terminowo i prawidłowo wypłacać wynagrodzenie,
- 7) ułatwiać pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych,

„BHP W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH”

- 8) stwarzać pracownikom podejmującym zatrudnienie po ukończeniu szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe lub szkoły wyższej warunki sprzyjające przystosowaniu się do należytego wykonywania pracy,
- 9) zaspokajać w miarę posiadanych środków socjalne potrzeby pracowników,
- 10) stosować obiektywne i sprawiedliwe kryteria oceny pracowników oraz wyników ich pracy,
- 11) prowadzić dokumentację w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akta osobowe pracowników,
- 12) przechowywać dokumentację w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akta osobowe pracowników w warunkach niegroźących uszkodzeniem lub zniszczeniem,
- 13) wpływać na kształtowanie w zakładzie pracy zasad współzycia społecznego.

8. Wymień znane Ci kary porządkowe za nieprzestrzeganie przepisów bhp w miejscu pracy.

§
Art. 108
§ 1 i 2 KP

Za nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, pracodawca może zastosować następujące kary porządkowe:

- ✓ kara upomnienia,
- ✓ kara nagany,
- ✓ kara pieniężna.

9. Czy od nałożonej przez pracodawcę kary porządkowej pracownik może się odwołać?

§
Art. 112 § 1 KP

Pracownik może odwołać się od nałożonej na niego niezgodnie z prawem kary porządkowej w terminie do 7 dni od dnia zawiadomienia go o ukaraniu i wnieść sprzeciw. Jeśli pracownik nie otrzyma odpowiedzi na piśmie w ciągu 14 dni od dnia wniesienia sprzeciwu, uznaje się wtedy jego słuszność.

10. Wymień grupy pracowników objętych szczególną ochroną prawa pracy.

Grupy osób objętych szczególną ochroną stanowią:

- ✓ kobiety,
- ✓ kobiety w ciąży,
- ✓ młodociani,
- ✓ osoby niepełnosprawne,
- ✓ pracownicy pracujący w szczególnych warunkach i na stanowiskach o szczególnym charakterze,
- ✓ pracownicy którzy ulegli wypadkowi przy pracy lub wypadkowi w drodze do pracy lub w drodze z pracy.